

Ajda, koruza, krompir niso imenovani. Vzamimo, da je bilo ajde še enkrat toliko, kolikor pšenice, znese 513,836 vaganov. Koruze in krompirja se je tačas na Krajskem še celo malo sadilo.

Živine je bilo ob prvi meri naštete na Krajskem 53,215 goved, 18,279 konj, 78,811 ovac in koz.

Pri zadnji meri pa so se pridelki šteli: 468,912 vaganov pšenice, 319,442 vag. rži, 261,804 vag. ječmena, 562,226 vag. ovs, 11,469 vag. pire, 593,008 vag. ajde, 301,826 vag. prosa, 105,600 vag. koruze, 1.470,780 vag. krompirja, 316,000 veder vina, 4.716,076 centov klaje.

Živine v letu 1851 se je štelo 169,302 goved, 20,269 konj, 75,042 ovac in koz.

Očitno je iz tega veliko napredovanja kmetijstva pri nas memo nekdanjih časov, in ravno tako se vé, da tudi pri naših sosedih.

Veliko je storjenega, pa še več je mogoče storiti. Še leži tisuč in tisuč spašnikov (gmajn) ne obdelanih in nerodovitnih, — še je veliko močirnega sveta, ki se da z drenažo ali brez drenaže v plodno zemljo predelati, — še bi se na senožitih, marljivo gleštanih, napol več klaje dalo pridelovati, — še bi se z umnim ravnanjem gnojišč dale polja bolje gnojiti in njih pridelki pomnožiti; — marsikteri koristni sadež bi se dal vverstiti še v navadno obdelovanje, — marsiktero kmetijsko orodje se bo še dalo vpejati, katero z večim pridom zemljo obdeluje, — sa djo-reja, svilarstvo, živinoreja itd. pričakujejo še boljših gospodarjev. V vsem tem so nam hranjeni še veliki zakladi.

Legi in rodovitnosti naših krajev ste kar zlo prilične za razširno kupčijo in za lepe dobičke. Samo da umnosti in znajdnosti, pridnosti in varčnosti in dobrega gospodarstva in zedinjenih rok je treba. So nekdanj naši pridni Slovenci veliko svojih izdelkov, platna, sukna, železnine in drugo, lahko in dobro v ptuje dežele prodajali. Počasi se je to poderlo, drugi so nas prehiteli, mi smo boljših časov čakali in nismo precej s časom napredovali, in smo zastali. Pa učimo se tudi kaj od tistih, ki so nas prekosili. Sosebno pa iščimo v svoji zemlji boljših časov, — silimo zemljo, da bo nam dvakrat, trikrat več dajala, kakor nam daje zdaj, in po potrebi časa tudi tacih reči, katerih je bilo prej manj treba. Kakor smo v teku poslednjih 50 letih prišli veliko naprej, tako bomo čedalje bolj napredovali v prihodnje, ker um in potrebe časa nas bojo silile od leta do leta naprej, naprej!

Zalokar.

Slovstvinci pomenki.

Zastran glagolov.

Ker mislim spis svoj od rabe glagolov, pomnožen z vodili za rabo tudi drugih časov in naklonov, pozneje na svetlo dati (zakaj doslej smo se pogovarjali le od določnega naklona sedanjega časa), zato ne bom gospodu M. tukaj na vse prigovore (na str. 402 l. Novic) odgovarjal. V „Novicah“ tedaj le še toliko, da menda še zdaj vsi ne vejo ali pa bojé nočejo vediti, kaj je pravi, kaj pa nepravi sedanji čas, dasi je to gosp. C—e in sicer prvi modro in jako razumno razložil, in akoravno sem naštel jaz toliko izgledov. Oba sva terdila: 1. da moramo govoriti z glagoli veršivnimi (imperfektivnimi) le v pravem sedanjem času določnega naklona, 2. za nepravi sed. č. d. n. (za sedanji čas le po podobi) pa da smemo rabiti tudi glagole doveršivne (perfektivne). Vsi izgledi, ki so napisani v gori omenjenem prigovoru iz 1. zvezka „berila“ Miklosičevega, se ujemajo popolnoma s tema vodiloma. V nobenem izgledu iz „berila“ ni pravi sedanji čas. Na str. 11. je „najdeš“ (kakor „pojdeš“) staroslovenski prihodnji čas, tako nalašč puščen, zato ker

se vidi po zvezi govora, da ne more na tistem mestu (str. 11.) pravi sed. č. biti. Kako bi mogel neki kdo cerkniško jezero že „nahajati“, ko je še v Ribnici, več kot 4 ure daleč od njega!

Po tem takem nisem storil slavnemu jezikoznancu nikake krivice; preučeni mož mi je poterdil celó v veliko veselje vse misli, v „Novicah“ zastran rabe glagolov naših razodete. Poterdila jih bo tudi 218. in 219. stran v III. zvezku velikega dela njegovoga: „vergleichende grammatik der slavischen sprachen“).

Bistroumnemu Kopitarju se je godilo menda zastran te reči tako, kakor vsem tistim, ki so učili še ne davno, da nima sopar nobene moči. Pa glejte, koliko težo zdaj goni! Bi-li se godilo tako, ako bi bili verjeli sprednikom svojim vsi mlajši vse do trohice, — sami pa ne mislili in ne premišljevali nič? — Čast, hvala in slava učenemu rojaku za velike zasluge njegove, zlasti zato, da nam je pokerčil ledino (celino) glagolsko bolj od vseh sprednikov; toda izoral te celine ni. Bi-li bilo lepo, bi-li bili vredni rojaki Kopitarjevi biti, ako bi zdaj roke križema držali in gledali, kako nam po nji osat raste namesto lepe zelene sterni, dobrega žita? — Ako se pa hočemo veseliti lepe sterni, dobrega žita, treba je celino orati, treba je sejati! —

J. N.

Ozir v stare čase.

Sedem čudežev starega véka.

Ljudstva starih časov so sila veliko krasnega in imenitnega izmislile si in doveršile. Priča njih velike omike so dela izverstnih pisateljev (klasikarjev), ktere svoje cene ne bodo zgubili nikdar. Pa ne le samo na polji književnem nam kažejo stari izverstnost svojo, temveč tudi v mnogih družih umetnijah.

Slavo starih ljudstev, zraven ostalih del klasikarjev, naj bolj povišuje tako zvanih 7 čudežev sveta. Ne štejejo pa vsi enake dela med čudeže; eni stavijo to, drugi spet drugo delo. Sploh pa se šteje sledečih sedem ali med umetniške ali med divne dela: tempelj Diane na Efezu, Mauzolej, velikán na Rodu, podoba olimpiškega Jupiterja, poslopje Circa v Ekbatani, zidovi babilonski, piramide v Egiptu. Gotovo bo častitim bravcem vseč od teh del kaj več slišati.

1. Tempelj Diane na Efezu. Neverno ljudstvo starih časov posvetilo je skoraj vsako mesto enemu ali pa še več bogovom, ktere so malikovali, ali pa je mesto bilo po njih veri pod posebnim varstvom enega teh bogov. Tako so mislili si tudi prebivavci Efeza, mesta malo-azijatiške dežele Jonije, Dianó pomočnico svojega mesta, ki je bila tudi boginja lova, lune in še družih reči, ter so ji izzidali smeli tempelj, kateri je slovel za naj večjega v vsi Grecii. Požgal pa je ta krasni tempelj neki Herostrat in se hotel s tem početjem neumerjočega storiti. Ravno tisto noč je gorel, na katero se je rodil Aleksander véliki (leta 356 pred Kristus.) Kmalí so začeli spet družega zidati, ker jim je to velela njih vera in čast, za katero storili so vse. Zato je derlo vse skupej novemu zidanju tempeljna pripomoči: žene so dale vés svoj lišp zlati in srebrni, možje veliko svojega premoženja. Pa ne le samo Efežani, temveč vsi Gerki malo-azijatiški so si prizadevali ga še bolj krasnega izzidati od starega. In ta je tisti tempelj, ki ga štejejo med 7 čudežev sveta. Svetišče bilo je 425 čevljev dolgo, 220 široko, in podperalo ga je 127 šestdeset čevljev visocih stebrov. Oltar je okinčala Praksitela umetna roka. 220 let je minulo preden je bil dokončan. Dolgo časa so ga občudovali pobožni Gerki, dokler ga niso Goti

*) Ta obširna slovnica ne bo, kakor je poslednjikrat „slovanski popotnik“ povedal, obsegala le vse žive (lebende) jezike slovenske, temuč tudi staroslovensko; kupci te primerjajoče slovnice bojo dobivali ž njo tudi 2. natis v „Novicah“ že oznanjene „Formenlehre der altslavischen Sprache“. Pis.

leta 260 po Krist. požgali, in kar ga je ostalo divjim Gotom, razdjali so ga še divjejši Turki v srednjem veku, da se zdaj komaj zna, kje da je stalo ponosno delo Azije.

2. Mauzolej. Mauzol, deželni poglavar perziški v Karii, je bil oženjen z Artemizijo. Oba ljubila sta se neizrečeno. Ko je pa Mauzol krog leta 379 ali 343 pred Krist. umerl, Artemizija ni bila več potolažiti. Iz prevelike ljubezni do svojega moža je ukazala Artemizija v Halikarnasu, poglavitem mestu dežele, spominek mu napraviti. Naj slavniši umetniki Grecije so se vdeležili pri tem spominku. Iz belega marmelna bil je izdelan, kterege so na otoku Paros kopali in je takrat ravno tako cenjen bil, ko današnje dni kararški iz zgornje Italije. Bil je ta spominek štirivoglat, na okoli je obsegel 412, visok je bil 180 čevljev. 36 stebrov je stalo okoli spominka in na sredi vsega je kipela na kviško piramida, na kateri je bilo 24 stopinj in na verhu neizrečeno umetno iz marmelna izrezani voz s štirimi konji. Artemizija je imenovala spominek svojemu možu na čast mauzolej, in od tega časa imenujejo še zdaj vse krasne spominke na grobéh mauzoleje.

3. Velikán na Rodu. Na otoku Rodu blizo brega male Azije so malikovali solnce. Svojemu bogu naj večo čast skazati, so sklenili Rodičani podobo iz železa uliti, ktera bi vse druge podobe temu bogu že posvečene (bilo jih je že tamkej 100) v velikosti prekosila in da sploh take nobeden vidilše ni bil. Izročili so to delo Charez-u iz mesta Lindus, učencu slavnega mojstra Lizippa. Umetnik se je medel 12 let, preden je tako zvano podobo „velikana“ dodelal. Delal je namreč od 292. do 280. leta pred Krist. 800 centov železa je šlo nek v to podobo. Visoka pa je tudi bila 70 vatlov; vsak perst je bil bolj močan, ko sploh možak čez pas, in le malokdo je zamogel pavec obseči. Umetnik pa te podobe ni ulil na enkrat, temveč zdaj roko, zdaj samo glavo itd. tako pa, da se je vse ujemalo od nog do glave. Znotraj je bila podoba votla in veliko vezi je bilo, da so posamezne dela skupaj držale. Postavili so ga na kraj lake (barkostaje). Vendar se Rodičani niso dolgo ponašali s svojim velikanom, ker že leta 224 pred Kristusom je vstal potres in velikanu je počilo koleno ter se je sosedel. Ptolomej, kralj egiptovski, je obljubil Rodičanom 3000 talentov zlata, 350 delavcev in 100 zidarskih mojstrov, ako postavijo zopet velikana na noge, ter vsako leto 40 talentov dati jim za delavce. Ker pa dopadlo ni bogovom, so opustili delo. Saraceni so ostanjke pobrali, ter jih nekemu judu iz Odese prodali. Z ostalimi kosci pa so naložili 900 velbljudov.

(Konec sledi.)

Ozir po svetu.

Od krimskih Tatarov kaj.

Mikavno je za vsacega omikanega človeka tiste kraje bolj natanko poznati, v kterih je silna vojska sedaj med Rusi in njim protivno armado Angležev, Francozov in Turkov. Krim je tista dežela, kamor so sedaj oči vsega sveta obrnjene. Že lani smo Krim popisali; zdaj naj potujejo častiti bravci še enkrat z nami po ti deželi; vidili bojo v kratkih čerticah življenje ondašnjih stanovavcov — Tatarov *).

V tatarskih mestih nahajaš zgolj ozke ulice, male, tesno jedna k drugi postavljene hišice nimajo nikakih okinj; zato pa lahko celo prednjo steno, ki iz samih lesenih zatvornic obstaja, doli spuščajo. S tim prihaja dosti svitlobe v hišo, in tako opravljajo vse svoje dela pred očmi vsih ljudi. Kar se pri nas v skrivne izbe umikuje, se postavlja tukaj na beli dan, da cela cesta vé, kaj se v hiši godí.

Zatvornice se ali na stran pomikajo, ali koj pred hišo ko mize in klopi spuščajo. V tej hiši vidimo tedaj, kako peki svoje testo mesijo in v peč vsajajo, čigar gorkoto na ulice čutimo. V onej tam vidimo, kako „buso“ (turško pijačo) delajo, da pravi slaj dobi. Tu sedi v svoji hišici krojač s svojimi pomagavci, ter pridno šiva ne porajtaje uličnih zijál. Ondi se nam cela kuhinja odkriva z vsim svojim orodjem in posodjem. Tu hlapé kotli in se evró jančki, sipaje svoj vabljeni duh na ulice, da bi lačne še bolj mikali in vabili. Memogredé si daš hitroma zajéti krožček juhe iz kotla, ki se celi dan kuha; jo sneš koj na klopi pred hišo; gorko pečenko uzameš seboj na pot — in odjužinal si. Kot krojači sedé sopet v tretji hiši čevljarji, kaparji, ašialčiki (ki posteljne odeje delajo) itd. Ondi le vidiš celo rodovino kovačevo: oče s kladvom tolče, mati meh goui, in otroci oglje, klešče in vodo donšajo.

Po štacunah je cela zaloga do zadnje puščice kupcu na ogled postavljena, in vse, kar koli je tatarska in turška umetnost izdelala, je naravnano lepo in ljubke tako, da vse, kakošno je in koliko je vsacega, na prvi pogled lahko razpoznaš. V obertnijskih štacunah pa koj zraven lahko vidiš, kako se ta cela roba dela. Naj čudneje so štacune s sedlarskimi in jermenarskimi izdelki, z umetno pletenimi nogajkami (korobači), kterih ročniki so s srebernim svilom in žlahnim rudečim usnjem kaj lepo okinčani; potem tobáčne štacune, kjer so vse baže tobaka, neizrečeno drobno in tanko rezanega, v velikih skladovih na ogled postavljene, in kjer se tudi krasne, iz mnogoterega lesa čuda umetno narejene lučne cevke prodajajo; — dalje branjevci, ki arbuse (nekake dinje), in buče in dinje in naj lepše sadje prodajajo. Kavarne imajo na ulično stran pokrite prehodišča, kjer celi božji dan srebajoči in puhajoči kavopivci sedé.

Samo po sebi se že tedaj razumeva, da je kaj kratkočasno in zavnemljivo, po ulicah tatarskega mesta se sprehajati. V iztočnih deželah imajo ceste res drug pomen, kakor pri nas; ker ondi so velike zorišča, po kterih vedno vsi hodijo in delajo vsim navzoč. V naših ulicah se potnik samotnega in zapuščenega čuti; — ondi pa je na cesti del celotíne, zdí se mu, da je vedno v občini z vsimi drugimi. Tukaj jim pač ni treba pisanih mestnih novín — vsaj se nič skrivaj ne godí. Vsaka novíca letí še gorka od ust do ust. In na cestah, oj! kolika množina različnih ljudi, ki se ko mravljinici semtertje gibljejo. In med vsimi veslajo tam pa tam ko velikanski labu lje „puščavne barke“ — poterpežljivi veljblodi, medlih očés, s svojim tovorom in celo tramo jezdcev na herbtu, skozi gnječo ljudi, ko ti od druge strani sopet cingljanje ruskih trojk na ušesa doní — to je življenje, da je veselje!

Novičar iz mnogih krajev.

Po zaukazu c. k. ministerstva dнарstva ima dohodkíni davek od prihodkov zemljišne odveze in od obrest (činžev) teh obligacij izmeriti tista davkova vradnija, pod ktero stanovališče davku podverženega posestnika spada. — Zastran šolskih praznikov (vakanc) na gimnazijah je c. k. ministerstvo nauka za vse dežele (razun Lombarško-Benečanskega in vojaške Granice) sledeče razglasilo: Med šolskim letom nima, zunaj nedelj in praznikov, še sledeče dni šola biti: o božiču 24. decembra, — pustni ponedeljk in torek; kjer pa se takrat konča prva polovica šolskega leta, naj se dodá še pepelnica in sledeči četertek; — o veliki noči ni šole od srede pred veliko nočjo do srede po veliki noči; sicer vsak teden ni šole v sredo in saboto popoldne, ali namesto teh poldnevov celi četertek ne; — štiri dni med letom ima gimnazijalni vodja pravico šole odpustiti; — veliki šolski prazniki terpé dva mesca, in se povsod začnó 1. augusta in terpé do 1. oktobra, le na Primorskem, v Dalmaciji in Reki se začnó in jenjajo en mesec pozneje, v

*) Od lani „Novícam“ pridjanega zemljovida (karte) rusovskoturškega bojišča, ki nam je še zmiraj potreben, da vidimo: kje se to in uno godí, se v buknotiskarnici Blaznikovi še nekteri iztisi dobivajo po 12 kraje. Vred.

monja, Ritonja, Fekonja, Svetonja: rodovine na Ščavniškem.

Ime Magimar in Mogimar je tudi zgodovinsko in je pozneje se zbrusilo v Mojmar in Mojmir, ker *g* se omehčava v *j*, n. pr., Majdalena namesto Magdalena, Bog pomaj namesto pomagaj itd.

Pri nemških kronikarjih še se nahaja tudi v obliki Magimar. Ime Mag, Magila je torej spet indoeuropejsko in Seidelnov dokaz slab, ker pervenstvo imena ni dokazano. Ker pa toliko drugih čistoslovenskih iz častja Shivatovega prejetih lastnih imen na rimsko-slovenskih kamnih nahajamo, je tudi brez dvombe Magimar slovensko in ne celtiško, in tako dobivajo imena na noriških in panonskih kamnih Adjutor, Adjutorinus itd. svojo razlago.

Da bi kdo ne dvomil o slovenosti tega imena, hočemo še to reč jasneje dokazati.

Shiva, Parvat, Karant, Korent, Kurent je namestovavec rodivne moči, zato je bil časten pod podobo Lingama (od lig conjungere, ligare, zato bog zakona pri Polacih Ligič, in pri polabskih Slovanih Picumar, od pic česki in slovenski „phallus“, in zato vol, Shivatov znamenje, je obrazovan v indiških pagodah deržeč Lingam v lapah. Shivaiti so posebno bili stari Kranjci, kakor dosti rimskih napisov pričuje. B mo vse te napise kritiški razložili.

Pervi napis se najde na rimskem kamnu, od kterege Schoenleben (Carnioliae antiquae apparatus str. 216. VI.) govori: „Sextus lapis cernitur in pariete palatii episcopalis in ambitu medio, qua ecclesia acceditur, parieti immuratus, cum hac inscriptione“:

Q. Annaius. Q. L. TORRAVIVS M. FVLGINAS. M. L. PHILOGENES Mag. Vic. Di Vic. S. Portic. F. Coir.

Na tem kamnu najdemo tri mitologiške imena. Pervo je Toravius, to je, Torav — Torov = Taurus iz častja Shivatovega tora. Drugo je Fulginas od fulgor. Na prvi pogled vidimo barbarski prestavek slovenskega imena v latinsko. Rojeni Latinec bi bil rekel Fulgentius (kakoršnih imen je dosta) ali latinovavši stari Kranjci je zavil ime po svojem ušesu in po duhu svojega jezika na as; primeri slovenske imena Beras, Trebas itd.

Fulginas je prestavek slovenskega imena Brak, Bracislav *). To ime ni samo basnoslovsko, temoč tudi zgodovinsko. Okoli leta 889 je živel horvaški knez Bracislav, kakor nekteri terdijo, sin Kosilov, in je vladal pokrajino med Dravo in Savo. Fuldanski letopisi pripovedujejo, da se je že leta 884 Karolu III. podvergel (glej: Šafařík Slav. Alterthümer 466.) Shiva, božanstvo ognja, ima priime Barka, gospod bliska, Bliskovit. Bliskati se pa veli v sanskritu bark, persiški berk, semitiški bark, zato Hamilkar Barkas. V besedi bark ima iskati svoj pomen litvanski Perkunas, kateri, kakor tudi slovanski Perun, ni enak Brama-tu, temoč Shiva-tu Agnitu. Korenika slovankega imena Perun je slovenska perina, kar pomeni das Glühende. Slovenci med Muro in Dravo pravijo, kader po zimskih večerih s skalami svetijo, in se zgorelek napravi: „Perino vtèrni!“ Kadar pastir si ogenj na pašo nese, ga gospodinja opominja: „Perine ne vtori!“ Perina je torej die glühende Kohle, fulgurans carbo; vgasnjena se veli: vogel, ogel, ugel.

*) Iz častja luči, svetlobe, vzetih imen nahajamo na rimskih noriških kamnih dosta, tako na koroških kamnih ime Svarda (Muharröm. Nor. I. 186) od indiškega glagola svar, svetiti. V ipatijevskem letopisu se veli solnce car, sin Svarogov; Svor se veli v staročeskem jeziku zodiak, zato se imenuje solnce sin Svarogov (glej: Mater verb. 383, Rukopis Rumj. Mus. čisl. 181.) V Retri je stala po Dithmaru podoba Svaražica. Drugo ime je Licovius in Licovia na celskih spominkih, od lik — blesk, ličiti, glänzend machen, tudi Liconius in Liconia se najde, kakor tudi Ausco, t. j. Auško. V indiškem bogocastju je Auš eden dvanajst solčnih carov (Sonnenregent) (glej: Müller Glauben der Hindu str. 544.) in v poljskem basnoslovju se najde Auška v družbi Perunovi (Tkany Myth. II. 68. 69.) Zavoljo oblike imena Svarda primeri česko ime Šmarda. Pis.

Sorodna beseda je gerška *πυρ*, nemška Feuer, cerkvenoslovenski pir, — odtod pirovanje, convivium, ruski pir, die Hochzeit, torej že v prenešenem pomenu.

Slovenski brak je postalo po metatezi in še se tudi najde v cerkvenoslovensčini, kjer pomeni, kakor pir, pirovanje — nuptiae, die Hochzeit, prav za prav Feierlichkeit, ktero besedo bi mogli Nemci Feuerlichkeit pisati. Kjer je očitna gostija, kjer se obhaja kakošni praznik, tam je blesk — brak — pir, zato ste te besedi obveljale za pomen nuptiae, ker je ta svečanost naj svitliša — bračovita — pirova. Tudi latinski jezik ima enakost, ker svečanost (od svetiti) imenuje solemnitas od sol — solnce — svetlo.

Kdor ne verjame, da je brak izvorno pomenilo fulguratio, solemnitas, tega opominjamo na besedo latinsko nuptiae, kar izvorno pomeni Verhüllungsfest, ker je pri starih narodih nevesta zakrita, nubta — zamegljena bila.

(Dalje sledi.)

Ozir v stare čase.

Sedem čudežev starega véka.

(Konec.)

4. Podoba olimpiškega Jupiterja. V Olimpui, deželi Grecije, je bilo veliko podob Jupiterja, med katerimi je bila naj lepša tista, ki jo je Atenec Phidia, naj slavniji podobar krog leta 432 pred Krist. napravil. Postavljena je bila v tempelju ravno temu bogu posvečenem. Podoba boga je bila 40 čevljev visoka iz slonove kosti in čistega zlata. Z glavo je skoraj do stropa tempelja segel, tako da si je človek mislil, ako vstane iz prestola, bo vès tempelj, premajhno stanovanje svoje, sabo vzela. Do pasa je bil nag, krog pasa pa je imel plašč, ki mu je čez noge v stoterih gubah padal. Kar je bilo nazega, bil je iz slonove kosti, oblačilo pa iz zlata, s cveticami okinčanega. Vendar ne zavoljo dragocenosti je bila podoba ta sedmerim čudežem sveta prištevana, ampak le zapopadek božanstva, kterege je Phidia v ti podobi pokazati hotel. Kako da so cenili Gerki to podobo svojega boga in pa umetnika, ki jo je naredil, dokazujete sledeče verstici:

Jupiter svoj obraz pokazat prišel je na zemljo,
Ali pa gledat bogá, Phidia, tje si ti šel!

5. Poslopje Cira v Ekbatani. Ekbatana je bilo poglavitno mesto Medije. Med imenitnostmi, ktere so tukaj ljudje občudovali, je bilo tudi kraljevo poslopje — poslopje Cira imenovano, ktero je neki Memnon izzidal. Obsegel je 7 štadij (40 štadij je okoli 2 ure hoda), in krasota, ktera se je v vsih posamnih delih vidila, pričala je bogastvo tistih, ki so ga zidati ukazali. Kar je bilo lesa, je bila cedrovina ali cipresovina, pa še ta je bila vsa pozlačena in posrebernena. Namesti opek so bile sreberne ploše. Zraven poslopja je bil tempelj, v katerem so bili stebri s srebrom in zlatom okinčeni, podlaga pa pri večih je bila iz čistega zlata ali srebra. Tudi tempelj je bil s srebrom pokrit. Pa že Aleksander véliki je obropal poslopje in tempelj, še bolj pa poslednji kralji sirški.

6. Zidovje Babilona. Semirama je bila ena naj slavnijih kraljic, ktera je kraljevala krog leta 2122 do 2080 pred Kristus. v Babilonu in Asirii. Ker je imela veliko veselje zidati, so ji nasledniki vse prilastili, kar koli imenitnega je bilo zidanega v jutrovih deželah. Med vsimi zidarijami pa so zidovi krog Babilona naj znamenitniši. Ker pa v okolici Babilona ni bilo kamnja dobiti, ila pa za opeko prav dosti, so namesti kamnja rabili samo opeko. Strašno veliko so obsegli na okrog ti zidovi. Nekteri pravijo, da je bilo 20, nekteri pa da celó 40 ur hoda okoli njih. Tudi v visokosti teh zidov niso učeni edini. Nekteri jih cenijo 50 sežnjev, drugi 50 vatlov, spet drugi 100 in še drugi 200 vatlov. Ravno tako različnih misel so v širokosti. Nekteri jim prilastujejo 30—32 čevljev, drugi ravno toliko vatlov širokosti. Vsi pisatelji pa so v tem edini, da so bili tako široki, da sta si mogla dva voza s štirimi

konji na njih ogniti. Stolpov je bilo 250 na zidu, vrat 100 in vse so bile železne. Dva milijona zidarjev je nek ta zid zidalo.

7. Piramide v Egiptu. Med dela starodavnih časov, ktere je osupnjeno oko občudovalo, se gotovo smejo postaviti piramide v Egiptu. Podoba mogočne piramide pač ni nič drugega ko mertvašk kamniten grob, kateri vedno ožji svojo ostro glavo kviško molí. Temelj piramide je štirivogljat, in voglji so na štiri strani sveta obrnjeni. Ker skoraj zapopasti ni, kako so ljudje kaj tacega mogli napraviti, se je vsilila nekterim neumna misel, da je narava vse to vstvarila. Vendar je lahko zapopasti, kako so bile narejene. Na štiri vogle so začeli široko zidati in vedno v sredi so votlo puščali; ko so že precej naredili, so zasuli s kamnjem in so zopet naprej zidali. Obzidali pa so jih s kamnjem, ki se je dalo ogladiti, in unanji kamni so bili okinčani s podobcami. Večidel pa so jih že zdaj zavoljo znamenitosti pobrali in v muzeje shranili. Vzhod, kateri je bil z enim kamnom zadelan, je težko dobiti. Po ozkih potih se pride v eno ali več izbic, in v naj lepši je truplo kralja. Nekdaj je bilo v Egiptu prav veliko takih piramid, katerih, pravijo, da jih je še zdaj štirideset, ktere so raztresene med Ghiceh (sedanjemu Kairu nasprot) in Meidunom. Tiste, ki so blizo Ghiceh na visočinah libiške gore, so nar večje in naj znamenitniše. Tri — so in te tri se štejejo med čudeže sveta. Imena imajo: Cheops, Chephren in Micerinus, kateri so jih nek izzidali. Sila veliko so mogle veljati, ker en napis na piramidi Cheops pravi, da so delavci za 1600 talentov samo retkve, česna in čebulje pojedli. 20 let so delali piramido Cheops, 10 let nešteti zraven, v katerih so kamnje za njo lomili in skupaj vozili iz arabskih gorá. Opraviti pa je tudi dala 360.000 ljudem. Na dnu je 1456 čevljev široka in okoli 450 čevljev visoka.

Vendar vse to je minulo in se spremenilo v prah, na kar je človek ponosno kazal in svojo moč povzdigoval. Kje so zdaj vsi ti čudeži? Le en sam steber molí še iz razvalin tempeljna Diane; kje da je stal mauzolej, se še mesto več ne vé; rodiškega velikana zrušil je potres in v nič telebil slavno delo neumerjočega umetnika; v Olimpi na razvalinah tempeljna Jupiterja je tiha praznota in od mogočnega boga, ktereга krepke pesmi popevajo, sedanji pastir, ki pase po razvalinah ovce, ne sliši ničesar iz ust starega očeta pripovedovati; in poslopje kraljevo v Ekbatani? — vse njegove krasote ni duha ne sluha; zidovi Babilona v svojih razvalinah leže in prebivavcev družih ne hranijo ko strupene kače. Le piramide v Egiptu so še ostale, pa tudi nje gloje neusmiljeni čas. Raznesel jih veter bo ko pest pepéla od izhoda do zahoda. J. N.

Novičar iz mnogih krajev.

C. k. ministerstvo kupčijstva je graški kupčijski zbornici na vprašanje zavolj pohišnega kramarstva (hausiranja) sledeče na znanje dalo: „Noben paragraf te postave, ki zadeva pohišno kramarstvo, ne prepoveduje, da bi pohiševavec (hausirar) si ne smel svojega blaga do tistega kraja pripeljati dajati, kjer je ima potem pravico ga po hišah na prodaj nositi; — če si vsak drug človek smé blago od enega do drugega kraja voziti, ali se ž njim na železnico ali na barko vsesti, kako bi se moglo to prepovedati pohiševavcem? Namen postave za hišno kramarstvo je ta, da se le na drobno pripuša ta kupčija, in da tedaj, kadar pohiševavec od hiše do hiše gré s svojo robo, jo mora nositi, ne pa je na vozičku ali vozu peljati. Tudi tega ne prepoveduje postava, da pohiševavec, če se mu blago za njim pošilja, kadar pohišuje v svojem kantonu, bi ne smel v kakošni hiši svoje posebne shrambe za blago imeti; le to je prepovedano, da tista shramba mu ne smé za štacuno biti, da bi v nji prodajal. — Naj višja c. k. sodnija na Dunaji je v nekem primerleji razsodila, da maloleten

sin, če je oče tudi kmetijo na-nj prepisal, zatega voljo ne pride še iz oblasti očetove. — Ko je zadnji dan pret. leta avstrijska vlada svoje železnice in nekatere rudarije za 90 let dala v zakup (v štant) francozki družbi, se je napravilo pogodbeno pismo, ki šteje 140 paragrafov. Imenovana družba se je zavezala naši vladi plačati 77 milijonov gold. v zlatu ali srebru, namreč 65 mil. in 500.000 fl. za železnice, 11 mil. in 500.000 fl. pa za rudnike. Tista dva Francoza, ki sta prišla na Dunaj v imenu omenjene družbe zakup dogotoviti, sta prejela od Nj. veličanstva red železne krone. — 10. dan t. m. so v Terstu s posebno veliko slovesnostjo novo vojno barko (fregato), ki se marsalu Radecki-mu na čast imenuje „Radeckova“ fregata, vverstili cesarskemu namorskemu ladovju. — Ogerski judje, ki so bili leta 1849 obsojeni en milijon vojsknega davka plačati, so zdaj plačali ta znesek v šolski zaklad. — Vtem, ko se od več krajev raznašajo novice, da tam pa tam cvetó pomladanske cvetlice, se piše od goratih krajev iz Českega, da je po 4 sežnje na debelo snega padlo; v vasi „Gottesgab“ je zapadel sneg vse hiše tako, da iz nekterih po 3 dni niso mogli ljudje ven in da tudi po dnevu je mogla lampa v hiši goreti. — V spodnji Austrii je goveja kuga popolnoma jenjala; v Galiciji je 4. t. m. bila le še v 13 vaséh. (Novice z veseljem omenjajo prenehanje te kužne bolezni, ker bojo potem tudi naši kraji bolj varni pred njo). — V Krimu se še zmiraj le govori od pripravljanja na vojsko; poslednje novice, ki segajo do 2. t. m., pravijo, da se še pred Sevastopoljem ni nič prigodilo, in da tudi do 15. t. m. ne more nič biti, ker angleška armada še ni doveršila svojih baterij. Naj važniše novice poslednjih dni pa ste sledeče, ki smo jih dobili iz Dunaja: ena za gotovo pravi, da je rusovski poročnik knez Gorskakov prejel po telegrafu iz Petrograda od svojega cara naznanilo, da v bistvenih zapopadkih je tudi rusovska vlada zastran znanih 4 terjatev enacih misel z avstrijsko, angleško in francozko vlado, — druga novica pa je, da je potem tudi pruska vlada pristopila zavezi od 2. dec.; — zraven tega se tudi pripoveduje, da se je rusovska vlada proti pruski zavezala, da ne bo Austrije napadla. Sevé, da vse te novice so zlo povzdignile up na mirno spravo, — al bojo pa lepe besede tudi gotova resnica, sam Bog vé. Na eni strani delo za mir, — na drugi delo za vojsko. To se čudno vjema! Ko je cesar Napoleon 9. t. m. ogledoval gardo, ki se je podala v Krim, se je poslovil takole od nje: „vdeležite se nevarnosti tudi vi, da tudi vas doide zmage slava; tudi vi bote pomagali, da bojo naši orli na zidovji Sevastopolja vihrali!“ — Princ Napoleon pride iz vojske nazaj v Pariz; sam cesar mu je to ukazal, ker še zmiraj hudo boleha; drugi pa pravijo, da tudi zato, ker med njim in vojskovodjem francozkom ni prave edinosti. — 22. dec. je angleški admiral in pomorski vojskovodja Dundas odstopil od poveljstva, ker je čas njegove službe na sredozemskem in črnem morji pretek. — Angleški minister Russel se je 8. t. m. podal v Pariz, kjer je še le unidan Palmerston bil. — Cesar Napoleon je unidan rekel: „naj se zgodi kar koli hoče, obertnijska razstava mora biti letos v Parizu“. Po tem takem so vse govornice prazne, da ne bo razstave. — Na Španjskem so bile unidan v Malagi in več družih mestih spet neke prekucije, ktere pa so kmali zadošili.

Pogovori vredništva.

Gosp. bratom K. v T.: Že natisnjene pôle slovnika, ktere so lastnina presv. g. izdatelja, bi Vam ne stregle več za sicer hvalo vredni namen. Pošiljajte tedaj le prav pridno gosp. vredniku na Dunaj ali pa nam v Ljubljano vso nabiro, da se bo vverstvovala slovníku že pred natisom. Kako pa je slovník osnovan, ste se gotovo popolnoma prepričali iz lista za pokušnjo. — Mnogim gosp. na vprašanje: Slovník se bo po sklepu presv. g. izdatelja še le tadaj prodajati začel, kadar bo celi nemško-slovenski del gotov.